

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ด้านการจัดการความรู้ทางบัญชีตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนในตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นและเพิ่มการออมเงินของชุมชน ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน และพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบลมะเขือแจ้ แบ่งเป็น 21 หมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำการวิจัยไปแล้ว 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้าน หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านใหม่ผาหยิน โครงการวิจัย เรื่อง บำบัดคลองแข่งฟ้า บำบัดขี้ม้าแข่งตะวัน : สุภาวิชด้านนา สื่อสารสุขจากการไม่เป็นหนี้ (งบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส.: ปี 2549) และหมู่บ้านเหมืองกวัก และหมู่บ้านใหม่เหมืองกวัก โครงการวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิต ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองกวัก ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน (งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ: ปี 2551) ดังนั้นในปี 2552 จึงเหลือ 18 หมู่บ้าน

โครงการวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจ ออกแบบสอบถาม สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม จากประชากร คือ ชุมชน ที่อาศัยอยู่ในตำบลมะเขือแจ้จำนวน 18 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านมะเขือแจ้ หมู่บ้านสะแล่ง หมู่บ้านแจ่ม หมู่บ้านสันละยอม หมู่บ้านฮ้องกอม่วง หมู่บ้าน สันป่าเหียง หมู่บ้านกัวมื่น หมู่บ้านป่าเป้า หมู่บ้านหนองหอย หมู่บ้านศรีดอนตัน หมู่บ้านเหล่า หมู่บ้านสันปูเลย หมู่บ้านป่าตึง หมู่บ้านหนองเหียง หมู่บ้านคอกวัว หมู่บ้านสันต้นฝิ่ง หมู่บ้านยี่ซ้อ หมู่บ้านฮ้องกอม่วง 2 จำนวน 10,403 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างที่อาศัยคุณลักษณะของผู้เก็บข้อมูลเป็นหลัก คือ เก็บข้อมูลจากโดยกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนที่อาศัยอยู่ในตำบลมะเขือแจ้จำนวน 18 หมู่บ้าน ที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 199 คน

การศึกษาความรู้ด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนในตำบลมะเขือแจ้จำนวน 18 หมู่บ้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการวางแผน พัฒนา ส่งเสริม หรือดำเนินการวิจัยให้ตรงกับความต้องการของชุมชน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามทำเลที่ตั้งของหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกของชุมชนในการเดินทางมาเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านสันคะยอม หมู่บ้านหนองหอย หมู่บ้านป่าดิ่ง หมู่บ้านป่าเป้า หมู่บ้านศรีดอนตัน หมู่บ้านคอกวัว หมู่บ้านอีซ้อ หมู่บ้านมะเจือแจ้ หมู่บ้านสะแล่ง หมู่บ้านแจ่ม และหมู่บ้านเหล่า จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ 52 คน

2. กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านสันป่าเหียง หมู่บ้านกัวมื่น และหมู่บ้านสันตันผึ่ง จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ 71 คน

3. กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านฮ่องกอม่วง หมู่บ้านสันปูเลย หมู่บ้านหนองเหียง และหมู่บ้านฮ่องกอม่วง 2 จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ 76 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือหลักในการวิจัย 9 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. โครงการเวทีชาวบ้านเพื่อศึกษาความรู้ ด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนกลุ่มที่ 1

2. โครงการเวทีชาวบ้านเพื่อศึกษาความรู้ ด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนกลุ่มที่ 2

3. โครงการเวทีชาวบ้านเพื่อศึกษาความรู้ ด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนกลุ่มที่ 3

4. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการให้ความรู้ด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนกลุ่มที่ 1

5. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการให้ความรู้ด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนกลุ่มที่ 2

6. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการให้ความรู้ด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนกลุ่มที่ 3

7. โครงการติดตามผลด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียง

8. แบบสอบถาม การบันทึกบัญชีครัวเรือน และเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในตำบลมะเจือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 18 หมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น อายุ และเพศ โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Norminal Scales)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน และเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบสอบถามที่มีข้อคำถามปลายเปิด โดยกำหนดค่าเป็นตัวเลขในระดับการวัดแบบนามกำหนด (Norminal Scales)

9. แบบสัมภาษณ์ ชุมชนในตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 18 หมู่บ้าน โดยจะสัมภาษณ์ในประเด็นเหตุผลที่บันทึกหรือไม่บันทึกบัญชี และประโยชน์ที่ได้รับจากการบันทึกบัญชี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบข้อมูลที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทของชุมชน คณะนักวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากการรวบรวมจากเอกสาร ได้แก่ เอกสารของกลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกันในชุมชน เอกสารขององค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค และสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม เป็นต้น
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนปฏิบัติงานของโครงการ จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตการมีส่วนร่วม และการจัดกิจกรรมกลุ่ม
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินและบัญชีจากผู้เข้าร่วมโครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ และค่าเฉลี่ย เป็นต้น

แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนประโยชน์และการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

เกณฑ์ที่ใช้แปลความหมายของประโยชน์และการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51–5.00	มีประโยชน์และการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51–4.50	มีประโยชน์และการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51–3.50	มีประโยชน์และการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51–2.50	มีประโยชน์และการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00–1.50	มีประโยชน์และการปฏิบัติน้อยที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้แปลความหมายของการเป็นหนี้ คือ

จำนวนหนี้มากกว่า 5,000 บาท

มีหนี้มาก

จำนวนหนี้ระหว่าง 2,500 – 5,000 บาท

มีหนี้ปานกลาง

จำนวนหนี้น้อยกว่า 2,500 บาท

มีหนี้น้อย

เกณฑ์ที่ใช้แปลความหมายของการมีเงินออม คือ

จำนวนเงินออมมากกว่า 5,000 บาท

มีเงินออมมาก

จำนวนเงินออมระหว่าง 2,500 – 5,000 บาท

มีเงินออมปานกลาง

จำนวนเงินอมน้อยกว่า 2,500 บาท

มีเงินอมน้อย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การจัดหมวดหมู่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เชื่อมโยง การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง และการวิเคราะห์ขั้นตอน เป็นต้น

ขอบเขตของโครงการ

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัย คือ ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 18 หมู่บ้าน

ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัย 12 เดือน (ตุลาคม 2551 ถึง กันยายน 2552)

แผนการดำเนินงานโครงการวิจัย

กิจกรรม	ระยะเวลา											
	พ.ศ. 2551						พ.ศ. 2552					
	ตค	พย	ธค	มค.	กพ	มีค	เม.ย	พค	มิย	กค	สค	กย
1. ศึกษาสภาพด้านการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียง	☒											
2. ฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียง		☒	☒	☒								
3. พัฒนารูปแบบการบัญชีและเศรษฐกิจพอเพียง					☒	☒						
4. ติดตามประเมินผล การดำเนินงานของทุกฝ่าย									☒	☒		
5. จัดทำรายงาน/บทเรียนผลการติดตามประเมินผลโครงการ											☒	☒

